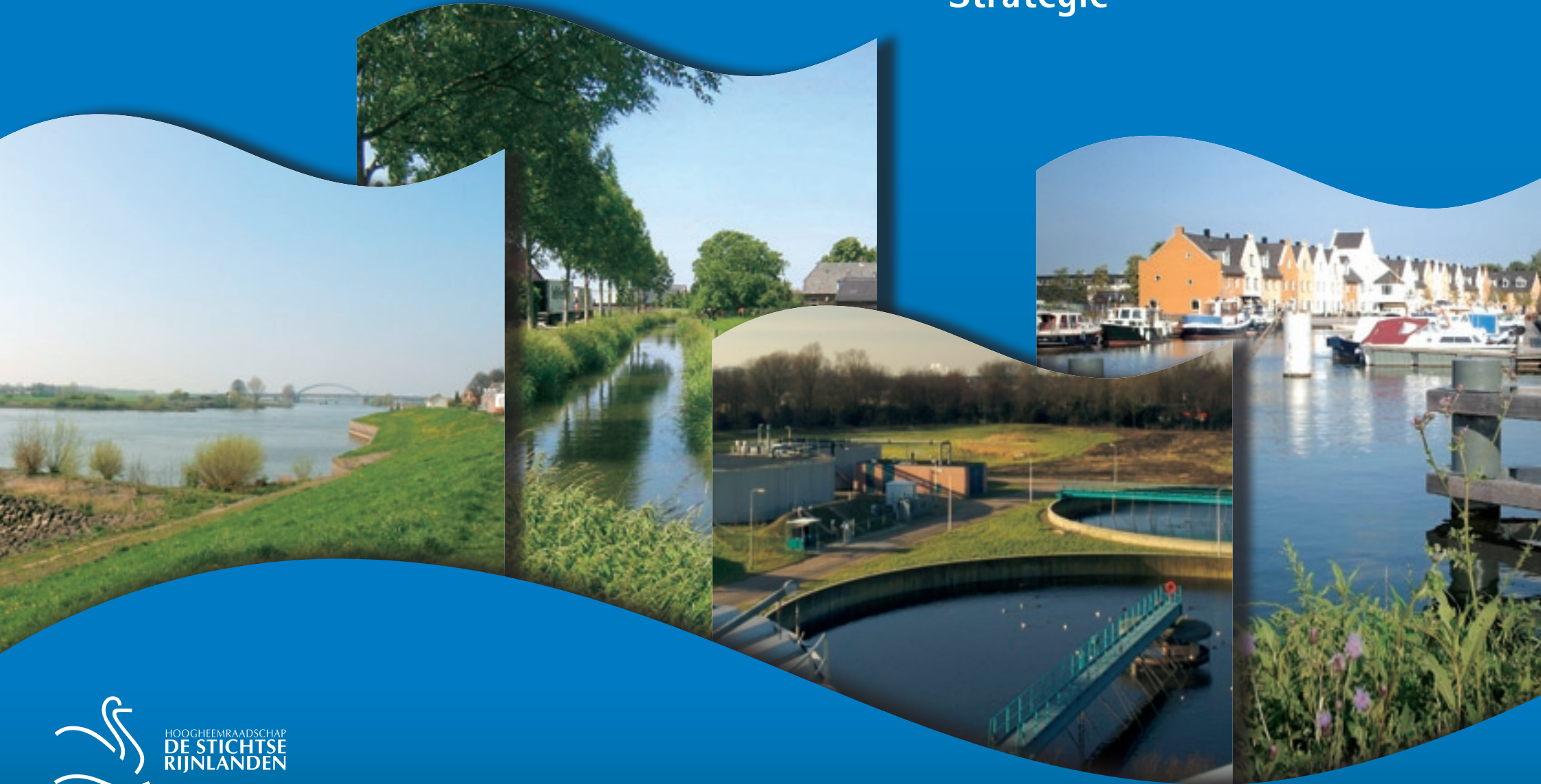

Water voorop!

Waterbeheerplan 2010 - 2015

Strategie

HOOGHEEMRAADSCHAP
DE STICHTSE
RIJNLANDEN

Water voorop!

Waterbeheerplan 2010 - 2015

Strategie

Voorwoord

Water voorop!, zo luidt de uitdagende titel van dit waterbeheerplan van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden voor de periode 2010-2015. Water is actueler dan ooit, en waterbeheer is voor Nederland core-business. Waterschappen vervullen daarin een belangrijke rol. Wij willen voor de komende generaties voldoende, mooi, schoon en veilig water. Dat betekent keuzes maken. Dat hebben we gedaan in dit waterbeheerplan.

Waterbeheer is geen zaak van het waterschap alleen. Waterbeheer doe je samen, zeker in een vol land als het onze. Samen met gemeenten, provincies, maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven en niet te vergeten: met burgers. Dit plan is in een open proces tot stand gekomen. Daarbij hebben wij aansluiting gezocht en gevonden bij de gemeentelijke, provinciale en rijks waterplannen, van groot belang voor borging van het waterbelang in structuurvisies en milieuplannen.

De omgeving verandert voortdurend. Klimaatverandering, bodemdaling, ruimtelijke ontwikkelingen, nieuwe wetgeving en financiële crisis raken allemaal het waterbeheer. Wij staan midden in een dynamische maatschappij. Bij de uitvoering van de voornemens in dit plan houden wij rekening met nieuwe ontwikkelingen. Moeten wij versnellen of juist faseren? Moeten wij aanpassen? Dat doen wij jaarlijks bij het vaststellen van de begroting van het waterschap.

Het waterbeheerplan straalt de missie van ons waterschap uit, ambitieus, afgewogen. Wij gaan er mee aan de slag, samen met onze partners in het waterbeheer.

Namens het algemeen bestuur van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden,

A handwritten signature in black ink that reads "Poelmann".

Patrick Poelmann,
voorzitter.

Houten, oktober 2009

Inhoud

'Strategie'

Voorwoord	4
Duurzaam werken aan water	6
Inspelen op ontwikkelingen	10
Lange termijn visie	15
Ambities voor de planperiode	17
Uitvoeringsstrategie	19
Communicatie	22
Financiële consequenties	23
Evaluatie en monitoring	24

Naast het deel 'Strategie' bestaat het waterbeheerplan 2010-2015 ook uit de volgende delen:

Beleids- en uitvoeringsplan

(overzicht inhoudelijke thema's en uitvoeringsprogramma)

Europese Kaderrichtlijn Water

(achtergronddocument)

Duurzaam werken aan water

Waarom een nieuw plan?

Klimaatverandering, bodemdaling, ruimtelijke ontwikkelingen: het zijn geleidelijke processen die op de lange termijn een grote invloed hebben op de waterhuishouding.

Met deze constatering is Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden gestart om invulling te geven aan het derde waterbeheerplan. Met het oog op deze ontwikkelingen is het noodzakelijk om nú stappen te ondernemen, om een duurzaam watersysteem voor de toekomst te realiseren.

Dit waterbeheerplan schetst de lange termijn ontwikkelingen en onze visie voor een duurzaam watersysteem. Het gaat hierbij om de beleidsvelden veiligheid, watersystemen en (afval)waterketen in samenhang met de ruimtelijke omgeving, natuur- en milieudoelen en maatschappelijke en klimatologische ontwikkelingen.

Met het derde waterbeheerplan voldoet het waterschap aan de verplichting van de nieuwe Waterwet (2009) om voor een periode van zes jaar een waterbeheerplan op te stellen. Dit waterbeheerplan 2010-2015 vervangt het voorgaande Waterbeheersplan 2003-2007 (verlengd tot december 2009).

Water is geen zaak meer van het waterschap alleen. De vraag is niet óf we samenwerken, maar hoe. Hoe geven we op een effectieve wijze invulling aan samenwerking als we schoon, voldoende en veilig water willen garanderen aan volgende generaties?

Ook deze vragen hebben we ons gesteld bij aanvang van het planproces. Samenwerken is geen doel op zich. We

hebben geleerd dat samenwerken uiteindelijk wel betere resultaten oplevert. Samenwerken kan op verschillende wijzen en met verschillende rollen. Dit waterbeheerplan gaat in op de rollen die het waterschap voor zichzelf ziet.

Duurzaamheid

Bij alle strategische keuzes vormt de missie van het waterschap de leidraad.

Van de in de missie genoemde kernwaarden is duurzaamheid algemeen leidend voor de lange termijn ont-

Missie Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

“Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden zorgt als waterautoriteit voor veilige dijken, droge voeten en schoon water. Kernwaarden bij onze aanpak zijn:

- duurzaamheid;
- kwaliteit;
- resultaatgerichtheid;
- innovativiteit en
- efficiency.

We zijn zichtbaar en bereikbaar voor de inwoners en de bedrijven in ons gebied.

We werken intensief met andere partijen samen, want waterbeheer kan niet los gezien worden van de samenleving. De Stichtse Rijnlanden stemt het waterbeheer af op de eisen van de toekomst en werkt daartoe actief mee aan de totstandkoming van het waterbeleid.”

wikkeling. Kwaliteit, resultaatgerichtheid en efficiency zijn voor de uitvoering bepalend. Innovatie geeft aan dat het waterschap open staat voor nieuwe concepten en ideeën om ontwikkelingen te ondersteunen.

Voor het waterschap betekent duurzaamheid een maatschappelijk verantwoorde ontwikkeling van de leefomgeving, waarbij de sociale, economische en ecologische duurzaamheid met elkaar in balans zijn. Het watersysteem is een essentieel onderdeel van de leefomgeving.

Sociale duurzaamheid

Sociale duurzaamheid betekent dat het waterschap werkt voor zijn inwoners en hun leefomgeving. De Stichtse Rijnlanden streeft naar draagvlak en geeft de burger een stem; waar mogelijk wordt samengewerkt met burgers en grondeigenaren. Het waterschap is transparant in zijn besluitvorming en de wijze waarop het belastinggeld wordt besteed. Het waterschap draagt door de inzet van kennis en menskracht bij aan het behalen van de VN-millenniumdoelstellingen.

Economische duurzaamheid

Economische duurzaamheid betekent dat het waterschap maatregelen uitvoert waarvan in principe de maatschappelijke baten hoger zijn dan de maatschappelijke kosten. Het waterschap kijkt hierbij nadrukkelijk

verder dan zijn eigen portemonnee. In het waterbeheer is het daarvoor noodzakelijk om de kosten en baten ook voor de lange termijn tegen elkaar af te wegen. De uitdaging daarbij is om de maatschappelijke baten concreet voor de inwoners van het gebied in beeld te brengen. Het waterschap stelt zich hierbij de vraag hoeveel de zorg voor veiligheid, schoon water en droge voeten de samenleving waard is.

Ecologische duurzaamheid

Ecologische duurzaamheid betekent het streven naar robuuste, meer zelfvoorzienende watersystemen. Hierbij gaat het waterschap uit van geen afwenteling van problemen in ruimte, tijd of een ander milieucompartment en een minimale belasting van het leefmilieu. Het waterschap wil een goede rentmeester zijn die zelf een bijdrage levert, bijvoorbeeld door zuinig om te springen met energie en grondstoffen en geen materialen toe te passen die schadelijk zijn voor het milieu.

Nationaal Waterplan

Het Nationaal Waterplan is voor het waterbeheerplan een belangrijke richtinggevende beleidsnota. Het Nationaal Waterplan kent twee inhoudelijke rode draden, die ook binnen ons waterbeheerplan gevolgd worden:

- duurzaam en klimaatbestendig;
- toekomstgericht waterbeleid.

In het Nationaal Waterplan wordt de discussie over de waterveiligheid en de zoetwatervoorziening van Nederland neergezet. Voor laag Nederland wordt onder andere ingezet op overstromingszonerings. Deze zoning wordt vastgesteld op basis van snelheid en diepte

van overstroming. Voor het veenweidegebied wordt vastgehouden aan de vernattingstrategieën uit de Nota Ruimte. Voor hoog Nederland wordt de nadruk gelegd op het vasthouden van gebiedseigen water.

Deltacommissie

De Deltacommissie heeft in haar rapport 'Samen werken aan water' de regering geadviseerd over de bescherming van Nederland tegen de gevolgen van klimaatverandering. De Commissie legt de nadruk van 'waterveiligheid' bij bescherming tegen overstromingen en het veiligstellen van de zoetwatervoorziening.

Waterveiligheid voorkomt slachtoffers en maatschappelijke ontwrichting, maar ook schade aan economie, landschap, natuur, cultuur en reputatie. Veiligheid is een collectief maatschappelijk belang, waarvoor de overheid de verantwoordelijkheid neemt.

De aanbevelingen van de Commissie zijn overgenomen in het Nationaal Waterplan en worden de komende jaren uitgewerkt in een negental deelprogramma's. In de uitwerking worden de door de Commissie genoemde getallen (zoals de "factor 10") verduidelijkt en nader onderbouwd. De deelprogramma's zullen samen het Deltaprogramma vormen. Het voorstel is dat het Rijk hiervoor vanaf 2020 structureel een miljard euro per jaar vrijmaakt; tot die tijd is de financiering nog onduidelijk. De Deltacommissaris moet de samenhang, de kwaliteit en de voortgang van het programma bewaken en zorg dragen voor de communicatie. De financiering ervan en de rol van de Deltacommissaris zullen in de Deltawet worden verankerd.

Kaderrichtlijn Water – Stroomgebiedbeheerplan – Waterbeheerplan

De uitvoering van de Kaderrichtlijn Water start in 2010 en is onderdeel van de waterbeheerplannen. De doelen en maatregelen, die het waterschap hiervoor heeft vastgesteld, zijn opgenomen in dit waterbeheerplan. Voor deze maatregelen geldt een resultaatverplichting.

Voor het uitvoeren van de Kaderrichtlijn is Europa opgedeeld in (deel)stroomgebieden van de belangrijkste rivieren.

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden valt onder het stroomgebied van de Rijn, deelstroomgebied Rijn-West. Per stroomgebied is een stroomgebiedbeheerplan opgesteld. Alle beheerplannen van waterschappen in Stroomgebied Rijn-West zijn uiteindelijk samengevoegd tot het Stroomgebiedbeheerplan Rijn-West.

Bij de regionale uitwerking van de aanbevelingen volgen wij de denkwijze van de Commissie.

Provinciale Waterplannen

De provinciale waterplannen zijn voor ons het kader voor de realisatie van duurzame watersystemen. Belangrijk hierin is de ruimtelijke component, omdat deze waterplannen ook onderdeel uitmaken van de regionale structuurvisies.

Gemeentelijke Structuurvisies

Gemeenten maken op lokaal niveau zelfstandig de ruimtelijke afweging. In dialoog met gemeenten willen wij de watervraagstukken met een ruimtelijke component verankeren in gemeentelijke structuurvisies.

Nationaal Bestuursakkoord Water geactualiseerd

Het Rijk, de provincies, de gemeenten en de waterschappen hebben op 25 juni 2008 het geactualiseerde Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW-Actueel) ondertekend. Hierin zijn afspraken vastgelegd met als doel een duurzame en klimaatbestendige waterhuishouding in Nederland te realiseren in 2015. De NBW-partijen gaan gezamenlijk verder met de uitvoering van de nieuwe afspraken, onder meer over klimaatveranderingen, de stedelijke wateropgave en de ontwikkelingen in woningbouw en infrastructuur.

Europese Kaderrichtlijn Water

De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) is sinds 22 december 2000 van kracht. Met deze richtlijn wil de Europese Unie het oppervlakte- en grondwater verder

beschermen, verbeteren en een duurzaam gebruik van water bevorderen. Een belangrijke stap in de implementatie van de richtlijn is het vastleggen van doelen en maatregelen in het Stroomgebiedbeheerplan (zie kader).

Bestuursakkoord Waterketen

Het Rijk, de provincies, de gemeenten, de waterschappen en de waterleidingbedrijven hebben op 5 juli 2007 het Bestuursakkoord Waterketen (BWK-2007) ondertekend. Hierin staan doelmatigheid, transparantie, innovatie en betrokkenheid van de burger centraal. De opdracht aan de waterschappen is:

- het uitvoeren van een benchmark in 2010 over het jaar 2009 (geldt voor alle sectoren in de waterketen);
- het initiatief nemen tot een permanente samenwerking in het afvalwaterbeheer met de gemeenten;
- het initiatief nemen tot optimalisatiestudies van de afvalwaterketen. Gemeenten en waterschappen leggen de gezamenlijke afspraken vast in bestuurlijke overeenkomsten (afvalwaterakkoorden).

Waterstructuurvisie

De Waterstructuurvisie heeft als doel richting te geven aan uitvoeringsgerichte plannen van het waterschap en de inbreng van het waterschap in plannen van derden. Het algemeen bestuur van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden heeft in 2002 de waterstructuurvisie vastgesteld.

Evaluatie Waterbeheersplan 2003–2007

De beleidsdoelstellingen in het Waterbeheersplan 2003–2007 zijn ondergebracht in vijf thema's. De evaluatie van het Waterbeheersplan 2003–2007 leert ons

dat een belangrijk deel van de inhoudelijke beleidsdoelen voor de planperiode zijn gerealiseerd of dat er duidelijke vorderingen zijn gemaakt. Dit betreft vooral de thema's 'veiligheid en wateroverlast', 'water en ruimtelijke ordening', 'inrichting en beheer watersysteem' en 'emissies en waterketen'.

Bij het thema 'natuur en verdroging' kan achteraf geconstateerd worden dat de gestelde doelen niet realistisch zijn, zoals 'stoppen van de bodemdaling' of 'herstel van de ecologische variatie binnen de planperiode'. Kenmerkend hierbij is de complexe problematiek (het gaat om meer dan alleen water) en een veelheid aan belangen(groepen). Daarom is gedurende het traject gekozen voor een procesgerichte aanpak en, binnen de geest van het gestelde, zijn de doelen bijgesteld.

Meer dan gepland

In het evaluatierapport wordt geconstateerd dat het waterschap de afgelopen jaren meer gedaan heeft dan indertijd was opgenomen in het waterbeheersplan. Genoemd worden onder andere de optimalisatiestudies in de waterketen, het opstellen van integrale watergebiedsplannen en de aansluiting van ongerioleerde panden op het rioolstelsel.

Watergebiedsplannen: integrale benadering

In de afgelopen planperiode is ingezet op een integrale (gebiedsgerichte) aanpak van complexe vraagstukken, de watergebiedsplannen. Deze werkwijze, waarbij actieve participatie van betrokken partijen een onderdeel van de planvorming is, is erg succesvol gebleken.

Gemeentelijke waterplannen

De Stichtse Rijnlanden heeft een duidelijke omslag gemaakt naar een proactief beleid richting de ruimtelijke planvorming. Zo heeft het waterschap met het opstellen van gemeentelijke waterplannen en de watertoetsprocedure een actieve inbreng geleverd in plannen van derden. Door bij deze processen sterk in te zetten op het accountmanagement richting gemeenten en provincies is het waterschap als partner vroegtijdig in beeld bij planvorming. Hierdoor kunnen de doelen van het waterschap optimaal meegenomen worden in deze plannen.

Actualisatie

Tot slot is uit de evaluatie gebleken dat de veranderingen in het waterbeheer gedurende de planperiode significant waren. Daarom wordt geadviseerd tussentijdse evaluaties van de doelen van het nieuwe waterbeheersplan uit te voeren. Zo kan het waterbeheersplan gedurende de gehele planperiode actueel gehouden worden. Hiermee wordt de mogelijkheid gecreëerd voor inpassing van beleidswijzigingen en nieuwe inzichten in het waterbeheer. Daarnaast zorgt dit ervoor dat de evaluatie en voortgangsbewaking gewaarborgd zijn.

Inspelen op ontwikkelingen

Een aantal maatschappelijke thema's luidt een nieuw hoofdstuk in het waterbeheer in en stelt ons voor indringende kwesties. Onze Waterstructuurvisie (WSV) en het vorige waterbeheersplan stammen beide uit 2002 en vertegenwoordigen daarmee het 'watergedachtegoed' van de millenniumwisseling. We zijn nu zeven jaar verder en de tijd heeft zeker niet stilgestaan. Nieuwe ontwikkelingen dienen zich aan en hebben invloed op de ambities en doelen van het waterschap.

Een schets van de ontwikkelingen op de lange termijn die ons handelen mede bepalen is voor het waterbeheerplan van groot belang. De lange termijn visie in het volgende hoofdstuk is mede op deze ontwikkelingen gebaseerd. In de komende planperiode moet de problematiek van een aantal strategische vraagstukken nog scherper in beeld gebracht worden, met de gevolgen van klimaatverandering als belangrijkste vraagstuk.

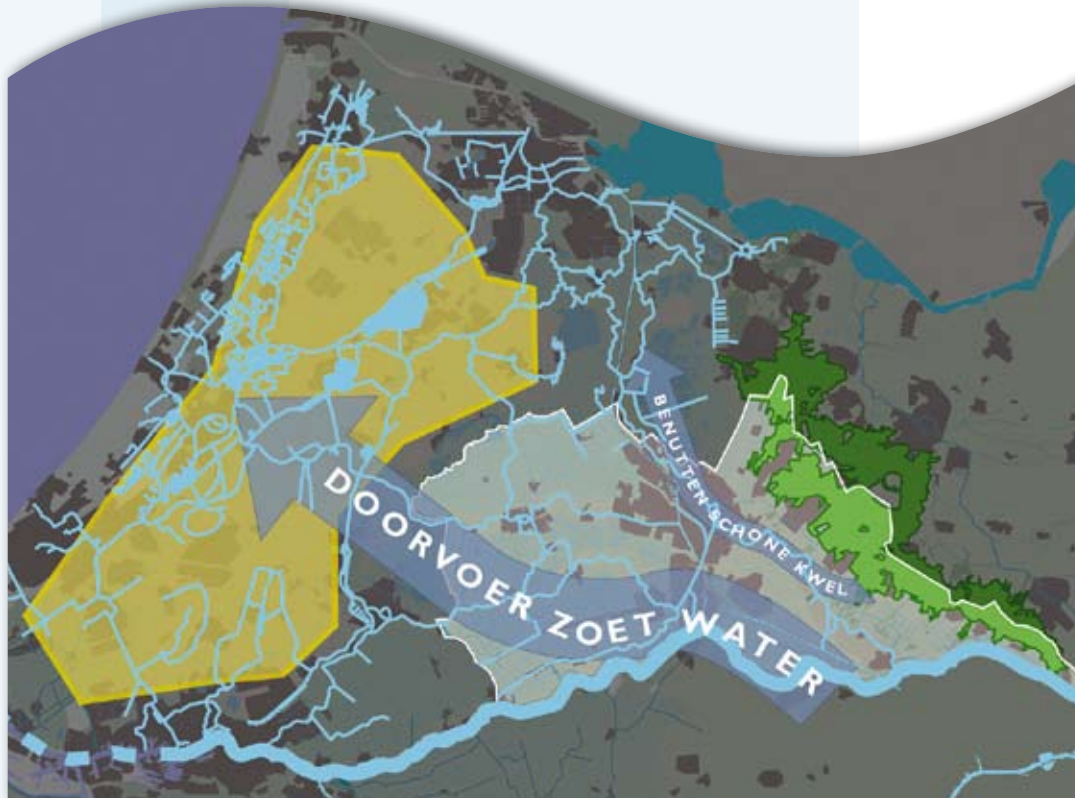
Klimaatverandering: natter én droger

Het klimaat verandert. Met name de kans op wateroverlast en hogere waterstanden op de rivieren zijn algemeen bekende knelpunten en geven het waterschapswerk in de komende planperiode een nieuwe uitdaging. Minder bekend zijn de gevolgen van extreem lage rivierafvoeren en langere periodes met droogte. Ook hiervan zijn de consequenties, bijvoorbeeld voor natuur, landbouw en scheepvaart, verstrekkend. De temperatuurstijging is een bedreiging voor de waterkwaliteit (blauwalgen), vergroot de problemen met exoten en versnelt de bodemdaling in het veenweidegebied.

West-Nederland: zoet of zout?

Het hoofdwatersysteem van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden speelt in tijden van droogte een belangrijke rol voor de doorvoer van zoet water naar West-Nederland.

West-Nederland krijgt door de klimaatverandering te maken met verder toenemende verzilting. Daardoor kunnen de huidige landbouw- en natuurgebieden in problemen raken, tenzij de zoetwateraanvoer wordt gegarandeerd of gezocht wordt naar ander grondgebruik of gewasteelten waarbij enige verzilting acceptabel of juist gewenst is. Blijft West-Nederland zoet of mag het verzilten?

Nieuwe normen voor veiligheid

De studie Veiligheid Nederland in Kaart (VNK) geeft in 2010 een overzicht van de actuele kansen en de gevolgen van overstromingen.

De verwachting is dat, in gebieden waar de afgelopen decennia veel (stedelijke) ontwikkelingen hebben plaatsgevonden, kansen en gevolgen niet meer in balans zijn. In deze gebieden is de overstromingskans verhoudingsgewijs groot in relatie tot de mogelijke gevolgen.

Een verhoging van de veiligheidsnorm lijkt voor deze gebieden voor de hand te liggen. Naar verwachting zal het resultaat van de studie leiden tot een landelijke discussie over een herziening van de veiligheidsnormen.

De waterkeringen binnen ons beheergebied vormen de bescherming tegen overstromingen van de Randstad vanuit de Nederrijn en Lek, met een belangrijke functie van de kering van de (Gekanaliseerde) Hollandse IJssel hierbij.

De relatie tussen de dijkkringgebieden 14, 15 en 44 zal onderdeel uitmaken van de landelijke discussie.

Verstedelijking rukt op

De laatste vijftig jaar heeft in het beheergebied een enorme verstedelijking plaatsgevonden. Deze verstedelijking zal doorzetten tot tenminste 2030.

Het hoofdwatersysteem en het veiligheidsniveau van de waterkeringen hebben hier echter geen gelijke tred mee gehouden. De gevolgen van wateroverlast in stedelijk gebied zijn vele malen groter dan in landelijk gebied. Daarnaast leidt bodemdaling in het stedelijk gebied, vooral in veengebieden, tot hogere beheerkosten. Tenslotte betekent de verstedelijking dat de druk op de ruimte nog sterker wordt en dat creatief omgaan met de schaarse ruimte een noodzaak wordt om het waterbeheer goed uit te kunnen voeren. Dat geldt met name voor het stedelijk waterbeheer.

De toenemende ruimtedruk zorgt er bovendien voor dat er steeds meer wensen zijn om nevenfuncties, zoals recreatie en natuurontwikkeling, te koppelen aan waterkeringen en watergangen.

Toekomst agrarische sector

Waar verstedelijking en natuurontwikkeling verder toenemen, neemt het areaal aan landbouwgrond af. Het is echter niet zeker of die trend zich zal doorzetten. Het is denkbaar dat de behoefte aan goede landbouwgrond een verdere vermindering zal tegenhouden, omdat wereldwijd de voedselschaarste toeneemt en de vraag naar landbouwproducten stijgt. In de komende planperiode zal deze ontwikkeling gevolgd worden. Het waterschap wil zijn doelen graag bereiken zonder dat dat ten koste gaat van belangrijke dragers van het landschap zoals de landbouw. Ook in het landelijke gebied zullen dus eerder creatieve oplossingen moeten worden gevonden dan oplossingen die veel ruimte vragen.

Burgers vragen om duidelijkheid

De verhouding tussen burger en overheid is al jarenlang sterk in beweging. De burger verwacht een hoge kwaliteit, duidelijkheid over de prestatie die de overheid levert en een heldere verantwoording over de bestedingen van het belastinggeld. Dat vraagt van de overheid, en dus ook van het waterschap, zeer duidelijke communicatie en een servicegerichte werkwijze in de omgang met burgers. Tegelijkertijd groeit ook het besef dat de overheid niet voor alles een oplossing kan bieden, maar dat burgers ook een eigen verantwoordelijkheid hebben om zelf zaken aan te pakken.

Natuurontwikkeling biedt kansen

Het realiseren van de ecologische hoofdstructuur blijft voor natuurontwikkeling een hoofddoel. In het westelijk deel van het beheergebied is bijvoorbeeld de Groene Ruggengraat, een robuuste natte verbinding van de Biesbosch naar het Lauwersmeer, een opgave waar het waterschap bij betrokken is. Het waterschap kan via dit soort projecten een deel van de wateropgaven realiseren.

Aansluiten bij gebiedsprogramma's

Binnen het beheergebied lopen diverse gebiedsgerichte programma's of zijn in voorbereiding. Deze initiatieven hebben gemeen dat zij een integrale en gebiedsgerichte benadering kennen, waarbij alle belanghebbende organisaties zijn betrokken. Voorbeelden hiervan zijn de AVP-gebieden (Agenda Vitaal Platteland), de programmabureaus Kromme Rijnstreek en Het Groene Hart. Ook binnen deze programma's kunnen de wateropgaven gerealiseerd worden.

Muskusratten en andere exoten

Bestrijding van muskus- en beverratten blijft noodzakelijk vanuit veiligheidsoverwegingen. De veranderende kijk op dierenwelzijn leidt tot aanpassing van de gehanteerde vangmethodes.

Naast de muskusrat komen er in het watersysteem steeds meer nieuwe exoten voor. Dit zijn zowel planten (bijvoorbeeld grote waternavel) als dieren (bijvoorbeeld uitheemse rivierkreeft). Dit vraagt om kennis en beleid hoe hier in de (nabije) toekomst mee om te gaan.

Waterverontreiniging: nieuwe vragen

Sinds de jaren zeventig zuiveren we het afvalwater van industrie en huishoudens. Hierdoor is de waterkwaliteit enorm verbeterd. De inspanning is later ook gericht op het verminderen van diffuse waterverontreinigingen en bronnenaanpak.

De laatste jaren is er ook aandacht voor verontreinigingen die nu (nog) niet uit het afvalwater verwijderd worden, zoals hormoonverstoorders, medicijnresten en zware metalen.

Waterketen: nieuwe technologie en andere werkwijze

De waterketen is het geheel van drinkwatervoorziening, riolering en zuivering. Met name op het gebied van zuivering vinden de laatste jaren veel technologische ontwikkelingen plaats, waardoor nieuwe compacte technieken beschikbaar komen die de conventionele rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's) kunnen vervangen. Daarnaast is de waterketen de laatste tien jaar onderwerp van politieke discussies over de taakverdeling, de doelmatigheid en de transparantie. Deze discussies

leiden tot een andere werkwijze en taakopvatting die momenteel breed ingang vinden. Een voorbeeld van deze werkwijze in het eigen gebied is het in de afgelopen periode totstandgekomen afvalwaterakkoord Nieuwegein (zie kader).

Waterketen: afvalwaterakkoord Nieuwegein

In 2007 ondertekenden de gemeente Nieuwegein en het waterschap het afvalwaterakkoord Nieuwegein. Hiermee werd een zeer kostbare uitbreiding van de rwzi Nieuwegein ingewisseld voor een veel minder dure aanpassing van het rioolstelsel, terwijl wel de gewenste waterkwaliteitsverbeteringen worden gerealiseerd. De besparing bedraagt ca. € 7,6 miljoen, het waterschap draagt € 730.000,- bij in de investeringen van de gemeente in het rioolstelsel.

Het gezamenlijk kijken naar het systeem van riolering en zuivering en het tot stand brengen van dit soort besparingsprojecten wordt een standaard werkwijze.

Nieuwe wetgeving

Een groot aantal nieuwe wetwijzigingen op het gebied van waterbeheer en ruimtelijke ordening heeft een directe invloed op de positie van het waterschap in het maatschappelijke krachtenveld bij (de verdeling van) het ruimtelijk gebruik. De nieuwe wetgeving leidt tot drie grote veranderingen:

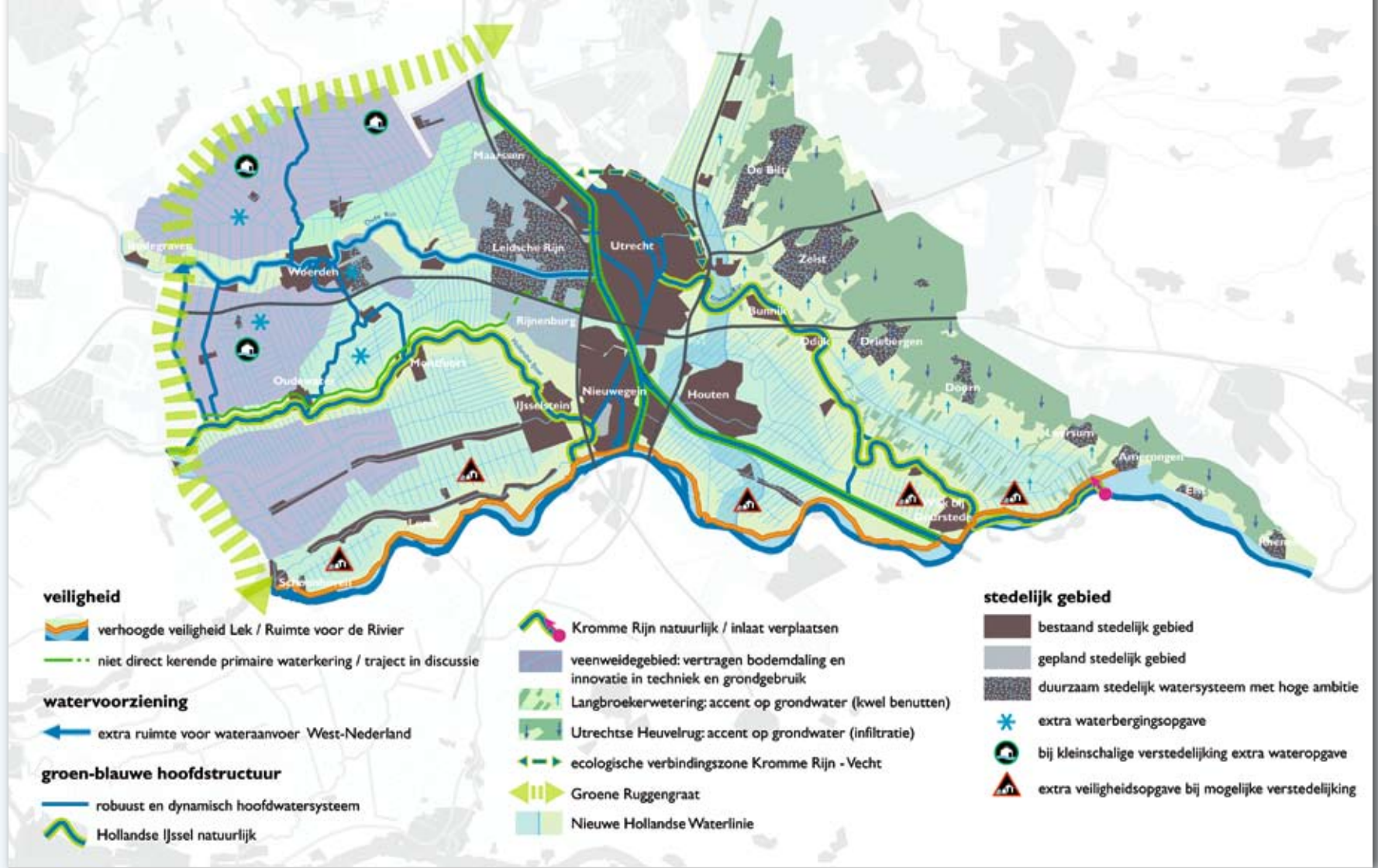
- door verminderde regeldruk neemt het aantal algemene regels toe. Hierdoor zullen andere toezichtregimes noodzakelijk zijn, bijvoorbeeld via certificering;
- de verantwoordelijkheden van overheden verschuiven op het gebied van ruimtelijke ordening, grondwaterbeheer en de waterketen;
- de nieuwe regelgeving gaat uit van een proactieve werkwijze van overheden richting burgers, bedrijven en andere overheden. Hierdoor zal minder zelfstandig en sectoraal gewerkt worden.

Europese Unie

De invloed van de Europese wetgeving op het waterbeheer neemt toe. Naast de eerder genoemde Kaderrichtlijn Water komen nog diverse Europese richtlijnen in de komende planperiode tot uitvoering, zoals:

- de Europese zwemwaterrichtlijn (2006). Deze gaat uit van een actief beheer om een 'aanvaardbare' zwemwaterkwaliteit te realiseren in 2015;
- de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's. Deze richtlijn moet worden geïmplementeerd. Mogelijk leidt dit tot aanpassing van het veiligheidsbeleid;
- Benelux beschikking M(96)5. Deze beschikking gaat over vrije vismigratie in stroomgebieden in de Benelux.

Lange termijn visie watersysteem

Lange termijn visie

Bepalend voor de ambitie in de komende planperiode (tot 2015) is de visie van het waterschap op de lange termijn. Met lange termijn wordt een periode van circa 50 jaar bedoeld.

Op basis van een inschatting hoe de wereld en het eigen gebied zich in die periode verder ontwikkelen, is een lange termijn visie opgesteld. Vertrekpunt hiervoor is het lange termijn streefbeeld uit de Waterstructuurvisie 2002. De belangrijkste veranderingen betreffen de impact van de Deltacommissie en het aangepaste inzicht van de stedelijke wateropgave. De ruimtelijke weerslag van deze lange termijn visie is hiervoor weergegeven en wordt kort beschreven. De visie heeft het watersysteem als invalshoek en neemt ruimtelijke ontwikkelingen eveneens in beschouwing, voor zover deze een relatie met het watersysteem hebben. Het waterschap kan en wil deze visie niet alleen realiseren. Voor bepaalde aspecten is het waterschap de verantwoordelijke partij, voor andere zaken is het waterschap meer volgend of zal vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid gewerkt moeten worden. De problematiek van veiligheid en watertekorten overstijgen het beheergebied. Deze aspecten worden door de gezamenlijke waterbeheerders binnen deelstroomgebied Rijn-West uitgewerkt onder regie van het Rijk.

Veiligheid

Op de lange termijn blijft het doel veilig te kunnen wonen en leven. Om dit te bereiken vraagt het toegenomen overstromingsrisico voor West-Nederland om aanvullende maatregelen. Door toegenomen verstedelijking is een verzwaring van de veiligheidsnorm op de lange termijn onontkoombaar. Om bij eventuele overstromingen de ge-

volgen zoveel mogelijk te beperken, kan compartimentering van overstromingsgevoelige gebieden effectief zijn. Vanuit het oogpunt van waterveiligheid vraagt stedelijke ontwikkeling in overstromingsgevoelige gebieden om waterveilig bouwen. Ook communicatie met het gebied over de risico's is van groot belang.

Uiterwaarden

Op de locaties in de uiterwaarden langs Nederrijn en Lek waar de landbouwfuncties gehandhaafd blijven, blijft de huidige situatie ongewijzigd. Daar waar een gehele uiterwaard een natuurfunctie krijgt, kan de functie van de zomerkade vervallen of desgewenst worden overgedragen aan de terreinbeheerder. Hierin volgt het waterschap het 'Ruimte voor de rivier-' en het EHS-beleid (Ecologische Hoofdstructuur).

Herstellen infiltratie op en benutten kwel van de Utrechtse Heuvelrug

De Utrechtse Heuvelrug, het Langbroekerwetering-gebied en Groenraven-Oost vormen een hydrologisch samenhangend gebied van de hoger gelegen infiltratie- en laaggelegen kwelgebieden. Verdroogde natuur heeft baat bij een herstel van de infiltratie, waarbij zoveel mogelijk regenwater in het gebied wordt vastgehouden. De kwaliteit van het grondwater en de bodem moeten daarbij worden bewaakt, omdat afstromend regenwater in een aantal gevallen verontreiniging van bodem en grondwater kan veroorzaken. Het benutten van de toegenomen kwel op de flanken van de Heuvelrug komt de kwaliteit van het water en de natuur hier ten goede. Inlaat van gebiedsvreemd water wordt beperkt en bronnen van verontreiniging worden gesaneerd of sterk verminderd.

Het watersysteem sluit aan bij de natuur- en landschapswaarden van het gebied.

Wateroverlast en watertekort

Door klimaatverandering zullen periodes met neerslag intensiever worden, waardoor wateroverlast zal verergeren. Ook droge periodes zullen vaker optreden en extremer zijn. Het is zelfs de vraag of er op de lange termijn in droge zomers voldoende zoet water beschikbaar zal zijn voor West-Nederland, mede omdat rivierafvoeren verminderen en inlaatpunten verdergaand verziltten. Het is daarom belangrijk om het waterbeheer en/of het landgebruik aan te passen aan deze ontwikkelingen. Het waterschap wil hierbij een robuust en dynamisch watersysteem realiseren dat is toegesneden op de klimatologische ontwikkelingen, waarbij wateroverlast en watertekort binnen maatschappelijk acceptabele grenzen liggen. In dit licht dient tevens de kleinschalige wateraanvoer naar West-Nederland in droge periodes te worden gezien.

Kromme Rijn natuurlijk

De Kromme Rijn is de dominante watergang in het oostelijk gebied. Het halfnatuurlijke karakter van de Kromme Rijn wordt hersteld en weerspiegelt daarmee het ambitieniveau van dit gebied voor wat betreft natuur- en landschapontwikkeling.

Daarnaast zorgt de Kromme Rijn voor een permanente wateraanvoer naar de Vecht en bij extreme droogte wordt rivierwater via de Kromme Rijn naar West-Nederland doorgevoerd. Mogelijke maatregelen om deze functies in de toekomst zeker te stellen en te verstevigen zijn:

- aanpassen van de inlaat bij Wijk bij Duurstede;
- aanleg van slibvangen, nevengeulen en natuurvriendelijke oevers;
- realiseren van een natte ecologische verbinding met de Vecht via de oostelijke stadswijken van Utrecht.

Duurzaam stedelijk waterbeheer

Water in het stedelijk gebied moet een belangrijke waarde zijn die kwaliteit toevoegt aan het gebied. Dat stelt randvoorwaarden aan de veiligheid (voorkomen overlast en schade), de zichtbaarheid, de kwaliteit en de beleving van het stedelijk water. De invulling vindt plaats aan de hand van de tritsen 'vasthouden, bergen, afvoeren' en 'schoonhouden, scheiden, zuiveren'. In natte gebieden zijn de keuzes hierin anders dan in droge gebieden.

In nieuw te ontwikkelen gebieden is het bereiken van een hoog kwaliteitsniveau direct bij aanleg mogelijk, zoals in Rijnenburg. Dit betekent zoveel mogelijk vasthouden van regenwater en het schoonhouden van water.

Voor bestaand stedelijk gebied wordt dit hoge ambitieniveau alleen voor de kernen op de Heuvelrug haalbaar geacht: het vasthouden van regenwater door volledig herstel van de infiltratie. In de overige gebieden zullen vooral het bestaande watersysteem en de waterketen robuuster en duurzamer gemaakt moeten worden.

De fysieke omstandigheden leiden hier tot een andere uitwerking van de trits 'vasthouden, bergen, afvoeren'. Geen streven naar zoveel mogelijk vasthouden van water, maar meer inzetten op bergen en afvoeren, waarbij kansen om het water zoveel mogelijk aan de bron schoon te houden moeten worden benut.

De stedelijke wateropgave, gericht op het voorkomen van wateroverlast en schade door hevige neerslag, wordt ingevuld door te zoeken naar zichtbare creatieve

oplossingen (meervoudig ruimtegebruik) in de openbare ruimte, zodat water een positieve bijdrage levert aan het stedelijke landschap.

Veenweide

De kernkwaliteiten van dit gebied zijn: landschappelijke diversiteit, het (veen)weidekarakter, openheid en stilte. Voor de veenweidegebieden wordt de grondgebonden landbouw beschouwd als de belangrijkste drager van dit cultuurlandschap. Het waterbeheer is in grote delen van dit gebied gericht op het handhaven van het agrarisch gebruik en op het vertragen van de (ongelijkmatige) bodemdaling, waarbij (technische) innovaties een belangrijke rol spelen. Om het watersysteem beheerbaar te houden, worden robuustere watereenheden gerealiseerd door bijvoorbeeld het vergroten van de peilvakken. In de meest kwetsbare delen blijft landbouw onder andere omstandigheden mogelijk of worden kleinschalige transitie gerealiseerd.

Via de Groene Ruggengraat worden tevens wateropgaven gerealiseerd: wateroverlast, KRW (Europese Kaderrichtlijn Water) en zo mogelijk ook watertekort.

Ruimte in de haarvaten

Het tertiaire watersysteem in het gehele beheergebied wordt ruimer gedimensioneerd om de toename van extremen in het klimaat op te vangen en meer mogelijkheden te bieden voor natte ecosystemen. Dit wordt voor een groot deel gerealiseerd in de vorm van natuurvriendelijke oevers.

Ambities voor de planperiode

Ambitie planperiode

Het waterschap heeft als taak zorg te dragen voor 'veilige dijken, droge voeten en schoon water'. Daarnaast wil het waterschap zichtbaar bijdragen aan de kwaliteit van de leefomgeving, waarbij duurzaamheid centraal staat. Deze ambitie is in zes thema's verwoord, die aan het eind van de planperiode zijn gerealiseerd:

- *Veilige dijken*

In 2015 voldoen de Nederrijn- en Lekdijk en de meest risicovolle regionale keringen aan de landelijke en provinciale normen. Van de overige primaire en regionale keringen is de omvang van de maatregelen duidelijk, die nodig zijn om aan de norm te gaan voldoen.

Tenslotte is een landelijke beleidslijn uitgezet om de veiligheid voor de lange termijn te kunnen garanderen.

- *Voldoende water*

In 2015 voldoet het regionale watersysteem aan de landelijke normen van wateroverlast. De wateropgave voor watertekortsituaties is in beeld gebracht. Het waterschap heeft de gebruikers in het gebied ingelicht hoe de verdeling van water in droge periodes zal plaatsvinden. De conflicterende ruimtelijke functies zijn in beeld gebracht (via toepassing van de GGOR-methodiek).

- *Schoon water*

In de planperiode zijn alle voor 2015 afgesproken KRW-maatregelen uitgevoerd. Ook zijn in 2015 de aanvullende maatregelen bekend om de einddoelen in 2027 te kunnen realiseren.

- *Landschap en beleving*

In de planperiode gaat het waterschap een aantal projecten met partners uitvoeren waarin water als drager van het landschap een belangrijke rol speelt.

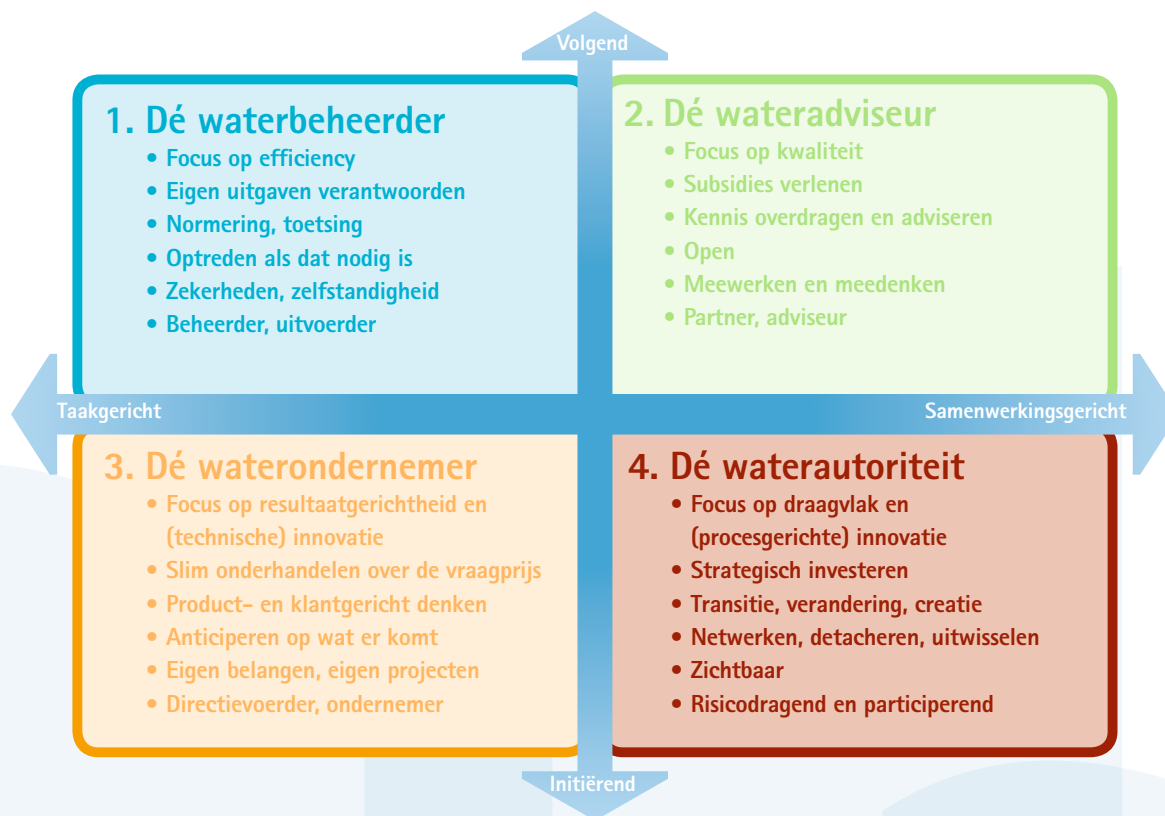
- *Waterketen*

In 2015 heeft het waterschap permanente samenwerkingsrelaties met alle gemeenten in het beheergebied verankerd in afvalwaterakkoorden. Deze samenwerking leidt aantoonbaar tot vergroting van doelmatigheid, verbetering van service aan burgers en de toepassing van innovatieve aanpakken en technieken.

- *Klimaat, leefomgeving en energie*

In 2015 kent het waterschap een op duurzaamheid gerichte bedrijfsvoering. Dit werkt onder meer door in het energiegebruik en -winning, gebruik van bouwmaterialen en bedrijfsmiddelen. Het waterschap levert een bijdrage aan internationale samenwerkingsprojecten die bijdragen aan de VN-millenniumdoelen.

Rol en positie in het gebied

Naast de inhoudelijke ambitie is de rol die het waterschap inneemt naast de andere partijen in het gebied van belang. Bij rolopvatting moet niet aan één bepaalde rol gedacht worden. Verschillende situaties vragen om verschillende rollen. Een rol waarin efficiency vereist is, is een andere rol dan die waarbij draagvlak centraal staat. Wij onderscheiden vier mogelijke rollen die het waterschap in kan nemen.

Waterbeheerder: de basis van de organisatie

De basis van het waterschap ligt bij de rol van waterbeheerder. Het beheer van het aan het waterschap toevertrouwde watersysteem, de waterkeringen en de zuiveringsinstallaties zijn gebaseerd op lange ervaring en een duidelijke herkenbaarheid in het gebied.

Deze rol blijft het waterschap onverminderd vervullen. Rechtmatigheid, verantwoording en een kwalitatief hoogstaande uitvoering zijn daarbij de kernbegrippen.

Wateradviseur: de uitdrager van het gedachtegoed en de kennis op watergebied

De kennis van het waterschap is in steeds grotere mate van belang voor andere partijen. Het waterschap wil deze kennis uitdragen en vervult in veel samenwerkingsrelaties een rol als 'kennisbrenger'. Om water integraal onderdeel te maken van de ruimtelijke inrichting zal het waterschap actief participeren in het begintraject van ruimtelijke ontwikkelingen.

Om samenwerking in de afvalwaterketen tot stand te brengen is het delen van kennis met gemeenten een 'must'.

Waterondernemer: een slagvaardige uitvoerder

Naast de instandhouding is ook de realisatie van aanpassingen en nieuwe water(keten)systemen nodig. Daar waar het de eigen kerntaken betreft, neemt het waterschap de uitvoering van maatregelen zelf ter hand. In samenwerking met andere partijen en in dialoog met de directe omgeving. Technische innovatie en resultaatgerichtheid zijn kernwaarden die bij deze rol horen.

Waterautoriteit: de autoriteit die zichtbaar veranderingen tot stand brengt

Water kan nooit los worden gezien van de omgeving, de ruimte. Veel gewenste veranderingen in het waterbeheer zijn direct gekoppeld aan andere maatschappelijke processen. Het waterschap wil hierin zijn verantwoordelijkheid nemen door actief en zichtbaar in deze processen te participeren. Als mede-ontwikkelaar of als regisseur.

Los van de rollen is dienstverlening, openheid en transparantie naar de burgers toe in het gebied voor de komende planperiode een belangrijk aandachtspunt. Dat hangt samen met de wens om de sociale duurzaamheid te vergroten, maar is ook noodzakelijk omdat de burger helderheid eist over de prestaties van het waterschap. Concrete punten waarop verdere verbetering moet plaatsvinden zijn de afhandeling van vragen en klachten en de verantwoording over de besteding van het belastinggeld.

Uitvoeringsstrategie

In het voorgaande zijn de externe ontwikkelingen, de lange termijn visie en de ambities voor de komende planperiode geschetst. In het beleids- en uitvoeringsplan komen de concrete beleidsdoelen en de concrete acties en maatregelen per beleidsdoel aan de orde. De uitvoeringsstrategie geeft hiervoor het kader. Centraal hierbij staan de volgende basisprincipes:

- **De juiste rol bij de juiste taak**
Het waterschap is op hoofdlijn in vier rollen actief en het is belangrijk om goed af te wegen welke rol waar passend is. Bij de realisatie van eigen projecten treedt het waterschap op als een professionele, zelfstandige partij (waterondernemer), bij het dagelijks beheer van ons watersysteem zijn wij zichtbaar als waterbeheerder, in samenwerking met andere partijen treden wij op als wateradviseur en bij het realiseren van opgaven met een groot eigen belang laten we zien dat we de verantwoordelijkheid nemen als waterautoriteit.
- **Zelf doen wat zelf kan, samen doen wat samen moet**
Baggeren, realisatie van zuiveringstechnische werken of het realiseren van waterstaatkundige werken op eigen terreinen van het waterschap zijn procesmatig niet complex. Deze kunnen uitstekend in eigen beheer worden uitgevoerd. Complexe projecten waar meerdere partijen vanuit andere belangen dan het waterschapsbelang bij betrokken zijn, vragen echter om een meer gecoördineerde aanpak, bijvoorbeeld vanuit een gezamenlijke projectorganisatie.

- **Het juiste instrument op de juiste plaats**
Continu moet de afweging plaatsvinden welke instrumenten worden ingezet om het gewenste doel te bereiken. Hoe groot is het belang van het waterschap bij een project en/of een ontwikkeling en welke inzet is daarvoor zinvol? Voor zaken waar het waterschapsbelang groot is, gaat daarbij de voorkeur uit naar een rol als mede-ontwikkelaar of adviseur. Waar het belang minder groot is, kan worden volstaan met een 'standaard' aanpak, 'standaard' advies, watervergunning, etc.
- **Nieuwe instrumenten en wijze van aanpakken met zorg gebruiken**
Het waterschap heeft en krijgt de beschikking over nieuwe instrumenten, zoals het werken met een projectplan (nieuwe Wet ruimtelijke ordening). Daarnaast gaan stemmen op om ook vaker risicodragend te

participeren en zelf grond aan te kopen door middel van strategisch grondbeleid. Het is zinvol om met inzet van deze instrumenten te experimenteren en te onderzoeken of inzet van deze, relatief zware, instrumenten meerwaarde oplevert. Omdat zij een zeker risico inhouden, dienen zij wel met zorg te worden toegepast. In de komende planperiode zal de verdere ontwikkeling van een nieuw instrumentarium in het waterbeheer nauwgezet worden gevolgd.

- **Brengen en halen in het waternetwerk**
Op een aantal terreinen is nog veel onderzoek nodig om tot uitvoering van maatregelen te komen. Het wiel wordt niet alleen bij ons waterschap uitgevonden. Daarom is het van groot belang dat strategisch onderzoek in samenwerking wordt uitgevoerd. Het delen van kennis met andere waterschappen en samenwerkingspartners is daarbij van groot belang. Het waterschap is hierbij zelf actief en initiërend.

- **Netwerken, uitwisselen, detacheren**

Samenwerking kan goed worden gestimuleerd door waterschapsmedewerkers bij gemeenten of andere waterschappen te detacheren en andersom. Het waterschap heeft baat bij een goed netwerk, zowel bestuurlijk als ambtelijk. Goed relatiebeheer is noodzakelijk om dit tot stand te brengen.

Vernieuwende projecten

Het waterschap heeft een aantal projecten benoemd als vernieuwende projecten om het waterbeheer van de toekomst een impuls te geven. Binnen deze projecten wil het waterschap de rol als waterautoriteit op zich nemen.

Is deze rol noodzakelijk? Voor een aantal vraagstukken waar het waterschap voor gesteld staat, is het antwoord: ja. Nieuwe wetgeving rondom de ruimtelijke ordening gaat zelfs al uit van een proactieve houding van het waterschap, maar een belangrijker argument ligt in ons eigen gebied. In het beheergebied speelt momenteel een aantal vraagstukken dat zich niet met een conventionele aanpak laat oplossen. Deze vraagstukken voor de komende planperiode zijn de vernieuwende projecten.

Vernieuwende projecten zijn van belang bij het waarmaken van de ambitie en het bereiken van de doelen van dit waterbeheerplan. Kenmerk van deze projecten is dat het gaat om urgente vraagstukken, complexe samenwerking met andere maatschappelijke partijen, een groot waterschapsbelang vanuit de kerntaak en een grote impact op de lokale bevolking en het bedrijfsleven.

De vernieuwende projecten zijn:

- **Veiligheid**

Het veiligheidsbeleid kent drie pijlers: voorkomen, gevolgenbeperking en rampenbestrijding. Het voorkomen van overstroming door de waterkeringen op orde te brengen en te houden blijft de belangrijkste pijler. De belangrijkste opgave is de bescherming van de dijkkring Centraal-Holland, die echter niet los gezien kan worden van de dijkringen Lopikerwaard en Kromme Rijn. Een systeemstudie moet duidelijk maken welke veiligheid gerealiseerd moet worden en op welke wijze. Het waterschap heeft hierin als beheerder van dijken langs de Gekanaliseerde Hollandse IJssel een belangrijke rol.

Voor het beperken van de gevolgen van verdergaande bebouwing moet een gebiedsgericht proces op gang komen, waarin wordt onderzocht of bebouwing op een bepaalde plek verstandig is en hoe er waterveilig gebouwd kan worden. Hierbij is compartimentering één van de mogelijke maatregelen. Met de bevolking moet worden gecommuniceerd over de risico's en hoe te handelen bij een dreigende overstroming.

- **Veenweidegebied**

Het vertragen van de bodemdaling en het voorkomen van ongelijkmatige bodemdaling in het veenweidegebied zijn noodzakelijk om het waterbeheer op termijn uitvoerbaar en betaalbaar te houden en de veiligheid in het gebied ook blijvend te kunnen garanderen. Het belang van het waterschap daarbij is groot en rechtvaardigt een sterke inzet op deze problematiek.

- **Europese Kaderrichtlijn Water**

Voor 2015 moet voor de Europese Kaderrichtlijn Water een flink aantal maatregelen worden gerealiseerd. Daarbij is vaak meer ruimte nodig voor realisatie van natuurvriendelijke oevers of verruiming van watergangen. Voor een aantal projecten geldt tijdens de planperiode een resultaatverplichting voor het waterschap, ondanks de afhankelijkheid van andere partijen. Daardoor heeft het waterschap een andere rol in de uitvoering. Het behalen van dit resultaat is alleen mogelijk als een vernieuwende inzet wordt gekozen, waarbij intensief wordt samengewerkt met partijen in het landelijk gebied.

- **Samenwerken in de waterketen**

De waterketen kan en moet efficiënter worden. Het Nationaal Bestuursakkoord Waterketen stelt daarvoor doelen aan onder andere het waterschap. Ook de provincies verwachten een actieve rol van het

waterschap in het vergroten van de efficiency en duurzaamheid van de waterketen. Waar dat nu vooral gebeurt door kennis over te dragen naar gemeenten, is een volgende stap nodig waarbij actief beheertaken, samen met gemeenten, worden opgepakt.

- *(Her)ontwikkeling rioolwaterzuiveringsinstallatie Utrecht*

Samen met de provincie Utrecht en de gemeente Utrecht werkt het waterschap aan het toepassen van innovatieve technieken bij de herontwikkeling van de rwzi Utrecht.

- *Wateropgave Oude Rijn*

Om te voldoen aan de NBW-normen zal vooral in het watersysteem van de Oude Rijn moeten worden geïnvesteerd, waarbij kansen liggen voor meekoppelen van KRW-doelen en andere ruimtelijke ingrepen. Ook dit vraagt om creatieve oplossingen en initiatief vanuit het waterschap.

- *Inrichting Rijnenburg*

Rijnenburg is een voorbeeld van een gebied waarvoor de keuze om te bouwen al is gevallen en waar het waterschap wil voorkomen dat de veiligheidsrisico's verder toenemen. Een duurzame inrichting van het waterbeheer in dit gebied vraagt om een

zeer initiatiefrijke rol van het waterschap, vooral in het bedenken van creatieve oplossingen.

- *Kromme Rijn natuurlijk*

De Kromme Rijn heeft binnen het beheergebied van het waterschap het hoogste ambitieniveau wat betreft natuurlijk herstel. Bovendien speelt de Kromme Rijn een belangrijke rol in de waterverdeling binnen het beheergebied en de doorvoer naar de Vecht en de Gekanaliseerde Hollandse IJssel. Klimaatontwikkelingen en ambities maken grootschalige ingrepen gewenst. Hierbij liggen kansen voor natuurontwikkeling, recreatie en cultuurhistorie. Dit vereist een gezamenlijke aanpak met diverse partners.

Communicatie

Bij het verwezenlijken van dit waterbeheerplan zal communicatie een belangrijke rol gaan spelen. Het gaat dan niet alleen over communicatie die nodig is bij onze traditionele rol van waterbeheerder, maar ook over de communicatie bij de andere rollen die het waterschap voor zichzelf weggelegd ziet. Waterschap, Rijkswaterstaat, provincies, gemeenten, maatschappelijke organisaties, bedrijven en ook burgers, staan de komende jaren voor de taak om samen invulling te geven aan het waterbeheer van de toekomst. Omdat die samenwerking dikwijls complex is, speelt voorlichting en communicatie hierbij een belangrijke rol. De Stichtse Rijnlanden staat voor de uitdaging om die rol zo goed mogelijk in te vullen. In deze paragraaf geven we onze visie op die rol.

Doel

Het doel van de communicatie rond (de uitvoering van) dit waterbeheerplan is het bevorderen van de verwezenlijking van de visie en de doelen die wij ons de komende planperiode hebben gesteld. Voor wat betreft het uitvoeren van de maatregelen gaat het dan vooral om communicatie die gericht is op het bevorderen van een goede, efficiënte aanpak, die rekening houdt met de belangen van de betrokkenen. Binnen beleidsprocessen en processen rond planvorming is communicatie van belang om samenwerking te bevorderen, om processen te stroomlijnen en te optimaliseren, maar ook om te zorgen voor een goede kennis- en informatieuitwisseling.

Uitgangspunten

Een kernbegrip uit onze missie is duurzaamheid. Met name het streven naar sociale duurzaamheid is een belangrijk uitgangspunt voor onze communicatie.

Het waterschap voert zijn taken uit in het algemeen belang. Dit betekent dat we ons steeds moeten verantwoorden en dat we zichtbaar, bereikbaar en transparant moeten zijn. Het betekent ook dat we in contact met de samenleving moeten staan, oog en oor voor de samenleving hebben en met onze communicatie moeten streven naar betrokkenheid, voldoende draagvlak en begrip voor ons beleid.

Het waterschap wil zich met dit waterbeheerplan nadrukkelijk als een deskundige organisatie profileren. We willen met beide benen in de samenleving staan en belanghebbenden actief bij de totstandkoming van onze plannen betrekken. We willen actief en vroegtijdig betrokken zijn bij plannen van derden en hier het belang van goed waterbeheer krachtig voor het voetlicht brengen. Ook bij het uitvoeren van maatregelen wil het waterschap actief met de betrokkenen communiceren.

Samenwerken

Voor de uitvoering van dit waterbeheerplan is intensieve samenwerking noodzakelijk. Dit vergt goed relatiebeheer, via accountmanagement en langs bestuurlijke lijnen. Ook willen we de reeds opgebouwde samenwerkingsverbanden binnen de waterplannen, de watergebiedsplannen, de watertoets en bijvoorbeeld projecten rond de waterketen bestendigen en verder uitbouwen.

Communicatie met burgers: betrokkenheid

Het waterschap wil burgers waar nodig actief betrekken bij de totstandkoming van plannen en bij de uitvoering van werkzaamheden.

De integrale aanpak van watergebiedsplannen heeft ons geleerd dat goede samenwerking met de streek een realistisch plan oplevert waarvoor voldoende draagvlak bestaat. Op meer uitvoerend niveau is het betrekken van bewoners bij afkoppelprojecten een ander voorbeeld waar burgers mee kunnen werken aan het realiseren van duurzaam waterbeheer.

Leven met water

De boodschap van de campagne 'Nederland leeft met water' is actueler dan ooit. Ook in de komende planperiode zal het waterschap de regionale vertaling van deze boodschap blijven uitdragen.

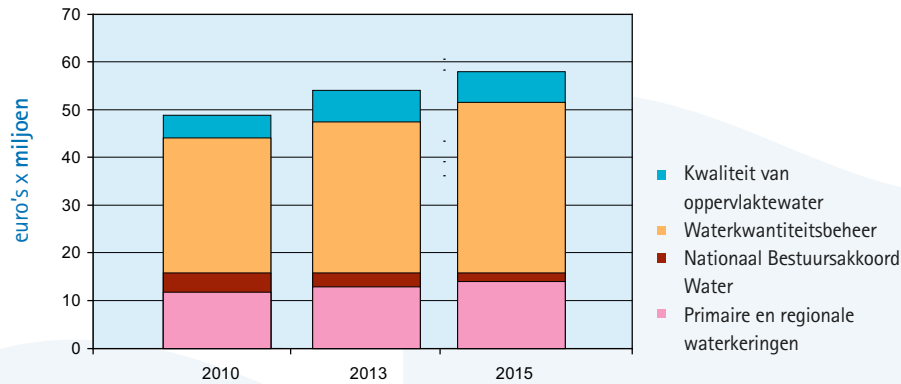
Samen met gemeenten

Bij de communicatie met burgers wil het waterschap de samenwerking met gemeenten verder uitbouwen, bij de informatievoorziening, maar ook bijvoorbeeld bij afkoppelprojecten.

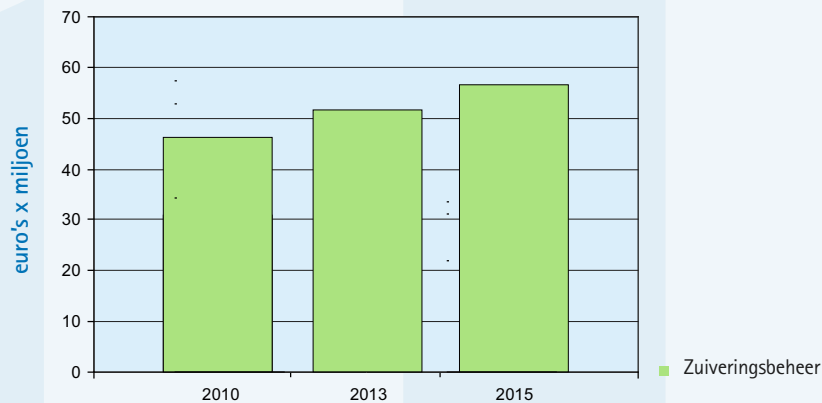
Elektronische dienstverlening

De elektronische dienstverlening is volop in ontwikkeling. Het waterschap ziet veel kansen om deze ontwikkelingen te benutten om op een effectieve manier in contact te staan met de wereld om ons heen.

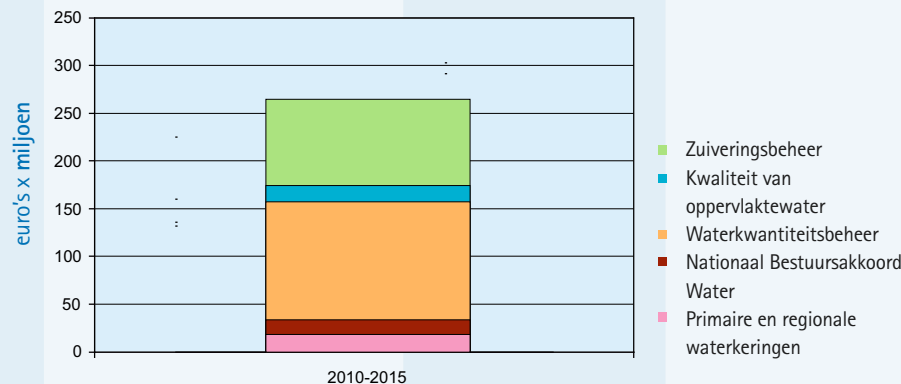
Figuur 1 Watersysteembeheer: kostenontwikkeling 2010-2015

Figuur 2 Zuiveringsbeheer: kostenontwikkeling 2010-2015

Figuur 3 Investeringsuitgaven 2010-2015

Financiële consequenties

Om de ambities en doelen van het waterschap te kunnen waarmaken is een inschatting gemaakt van de benodigde investeringsuitgaven en de daaruit voortkomende kosten. Bij de inschatting is rekening gehouden met een inflatie van 2 procent. Hierbij zijn voorziene ontwikkelingen, waarvan de beleidsrichting en maatregelen niet in te schatten zijn, buiten beschouwing gebleven.

Dit betreft bijvoorbeeld investeringen in regionale waterkeringen en doorwerking van voorstellen van de Deltacommissie.

Ontwikkeling kosten

De inschatting is dat de kosten in de planperiode stijgen tot een niveau van ongeveer € 114 miljoen. De gemiddelde stijging van de kosten per jaar ligt in de orde van 3 à 4 procent per jaar. De daadwerkelijke uitvoering en de daarmee samenhangende kostenontwikkeling wordt jaarlijks vastgesteld bij de behandeling van de begroting. Hierdoor is er jaarlijks een afwegingsmoment, waarbij gekeken wordt naar prioritering, fasering, doelmatigheid en haalbaarheid van de uit te voeren projecten.

Deze kostenontwikkeling tot 2015 is in figuur 1 en 2 weergegeven. Bij het in beeld brengen van de kostenstijging wordt onderscheid gemaakt tussen het watersysteembeheer en het zuiveringsbeheer.

Watersysteem

De gemiddelde kostenontwikkeling van het watersysteembeheer ligt in de orde van 3 à 3,5 procent per jaar. Hierbinnen ligt de grootste stijging bij het waterkwantiteitsbeheer. Een verbreding van deze taak komt bijvoorbeeld tot uitdrukking in de maatregelen uit de watergebiedsplannen en de aanleg van natuurvrien-

delijke oevers. Ook de kosten van de maatregelen in het watersysteem ten behoeve van de waterkwaliteit, waaronder de KRW-maatregelen, stijgen iets meer dan gemiddeld. De lasten die samenhangen met de uitvoering van het NBW-programma dalen daarentegen.

Waterzuivering

De kostenstijging per jaar ligt bij zuiveringsbeheer iets hoger dan bij watersysteembeheer. Gemiddeld over de planperiode stijgen de kosten per jaar ongeveer 3,5 à 4 procent. Hieraan liggen geen noemenswaardige wijzigingen van het beleid ten grondslag. De stijging van de kosten wordt veroorzaakt door toekomstige (vervangings)investeringen in de rwzi's. De toekomstige situatie van de rwzi Utrecht is niet meegenomen in de exploitatieontwikkeling. De rwzi Utrecht kan, afhankelijk van de te kiezen optie, voor een groot deel het kostenniveau voor de zuiveringstaak bepalen. Daarmee zijn deze kosten in belangrijke mate bepalend voor de ontwikkeling van de zuiveringsheffing op de langere termijn. In de periode 2009-2013 worden varianten uitgewerkt en wordt hierover een besluit genomen. Uitgangspunt is dat de gekozen variant niet tot een grotere kostenstijging voor het waterschap mag leiden dan herinvestering in de huidige installatie.

Investeringen

De exploitatiekostenontwikkeling gaat uit van een investeringsniveau dat oploopt tot gemiddeld 45 miljoen euro per jaar. Het grootste deel van de investeringen vindt plaats binnen de taak waterkwantiteitsbeheer (figuur 3).

Evaluatie en monitoring

Evaluatie van beleidsdoelen

Het waterbeheerplan is voor het waterschap het belangrijkste beleidskader voor de uitvoering van zijn taken.

Om de voortgang van de hierin benoemde beleidsdoelen te bewaken vindt een jaarlijkse evaluatie plaats.

Mogelijk gevolg van de evaluatie is dat tijdens de

looptijd van het waterbeheerplan maatregelen, planningen en doelstellingen kunnen worden bijgesteld. De evaluatie van het waterbeheerplan wordt gekoppeld aan de begrotingscyclus en het bestuursprogramma. Hiermee wordt een verbinding gemaakt tussen de verschillende beleidsdoelen en de doelmatigheid van

de organisatie. De verschillende cycli (waterbeheerplan, begroting en bestuursprogramma), elk met verschillende doorlooptijd, worden aan elkaar gerelateerd.

We communiceren de resultaten van de verschillende evaluaties open en transparant naar bewoners en betrokkenen.

Monitoring

Voor een goede evaluatie van het beleid, de eigen planvorming en een goede uitvoering van maatregelen zal monitoring duidelijk gekoppeld moeten zijn aan (bestuurlijke) thema's, doelen uit dit waterbeheerplan en gebiedsspecifieke kenmerken van het watersysteem. Monitoring is noodzakelijk om beheer en onderhoud van watergangen te evalueren en zo nodig aan te passen. Monitoring is ook een wettelijke verplichting. Het waterschap verricht in het hele beheergebied waterkwaliteits- en waterkwantiteitsmetingen om inzicht te krijgen in het functioneren van het watersysteem. Voor grondwater wordt een integraal monitoringsprogramma opgesteld. Ook ten behoeve van specifieke beleidsdoelen voert het waterschap metingen uit, zoals bijvoorbeeld de toetsing van waterkeringen en de zwemwaterkwaliteit.

De Europese Kaderrichtlijn Water vraagt om een specifieke monitoring voor het bepalen van de huidige toestand van het oppervlaktewater. Het monitoringsprogramma is ingericht overeenkomstig de landelijk vastgestelde protocollen en richtlijnen. Het monitoringsprogramma van het waterschap maakt onderdeel uit van het landelijk vastgestelde monitoringsprogramma. In het Stroomgebiedbeheerplan Rijndelta is een beschrijving van deze monitoringsprogramma's opgenomen en de hierbij behorende protocollen en richtlijnen.

Colofon

Het waterbeheerplan 'Water voorop!' is een uitgave van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

Poldermolen 2
Postbus 550
3990 GJ Houten

T (030) 634 57 00
F (030) 634 59 99
E post@hdsr.nl
I www.destichtserijnlanden.nl

Oplage
1.500 ex.

Samenstelling en redactie
Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

Fotografie
Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden
Grontmij | AquaSense

Illustraties
H+N+S

Ontwerp en vormgeving
Elan Strategie & Creatie, Delft

Druk
Quantes, Rijswijk

Oktober 2009

HOOGHEEMRAADSCHAP
DE STICHTSE
RIJNLANDEN